

هوش مصنوعی، مزیت رقابتی و کارکرد بازاریابی از جنگ

از منظر مطالعات امنیتی، هوش مصنوعی می‌تواند ماهیت جنگ و بازاریابی را نیز دگرگون کند و در کنار ابعاد نظامی، هوش مصنوعی تأثیر قابل توجهی بر حوزه اطلاعات و ارتباطات نیز دارد.

از منظر مطالعات امنیتی، هوش مصنوعی می‌تواند ماهیت جنگ و بازاریابی را نیز دگرگون کند و در کنار ابعاد نظامی، هوش مصنوعی تأثیر قابل توجهی بر حوزه اطلاعات و ارتباطات نیز دارد.

هوش مصنوعی و تحول در معادلات قدرت جهانی

یادداشت مهمان_دکتر جلال ریزانه، آینده پژوه و محقق: تحولات فناوری در تاریخ معاصر بارها موجب تغییر در ساختار قدرت و نظم بین الملل شده است. انقلاب صنعتی، فناوری هسته ای و سپس انقلاب دیجیتال هر یک به نحوی قواعد رقابت میان دولت ها را بازتعریف کرده اند. در دهه های اخیر، «هوش مصنوعی» به عنوان یکی از مهم ترین فناوری های عمومی تحول آفرین (GeneralPurpose Technology) در حال شکل دهی به مرحله ای جدید از این دگرگونی هاست. اهمیت این فناوری تنها در کارکردهای فنی آن خلاصه نمی شود، بلکه در تأثیر عمیق آن بر امنیت ملی، اقتصاد جهانی، ساختار جنگ ها و حتی فرآیندهای حکمرانی قابل مشاهده است.

یکی از ویژگی های اساسی هوش مصنوعی، ظرفیت آن برای تبدیل داده های عظیم به مزیت راهبردی است. در اقتصاد دیجیتال، داده به منبعی کلیدی برای تولید ارزش تبدیل شده و الگوریتم های یادگیری ماشین ابزار اصلی استخراج این ارزش محسوب می شوند. از این منظر، کشورهایی که به زیرساخت های پردازشی پیشرفته، مراکز داده گسترده و شبکه های تحقیقاتی فعال دسترسی دارند، قادر خواهند بود مزیت رقابتی پایدارتری در اقتصاد جهانی ایجاد کنند. به همین دلیل، در سال های اخیر رقابت بر سر توسعه تراشه های پیشرفته، توان محاسباتی و دسترسی به داده های کلان به یکی از محورهای اصلی رقابت میان قدرت های بزرگ تبدیل شده است.

در سطح ژئوپلیتیکی، رقابت در حوزه هوش مصنوعی بیش از همه میان ایالات متحده و چین قابل مشاهده است. ایالات متحده با اتکا به شرکت های بزرگ فناوری، دانشگاه های پیشرو و اکوسیستم نوآوری گسترده، همچنان یکی از بازیگران اصلی توسعه این فناوری به شمار می رود. در مقابل، چین با برنامه های ملی بلندمدت، سرمایه گذاری دولتی وسیع و دسترسی به داده های گسترده تلاش می کند شکاف فناوری با غرب را کاهش دهد. این رقابت فناورانه به تدریج ابعاد امنیتی نیز یافته و موضوعاتی مانند محدودیت صادرات تراشه های پیشرفته، کنترل زنجیره تأمین فناوری و امنیت داده ها به بخشی از سیاست های راهبردی کشورها تبدیل شده است.

از منظر مطالعات امنیتی، هوش مصنوعی می‌تواند ماهیت جنگ و بازاریابی را نیز دگرگون کند. کاربردهای این فناوری در حوزه های شناسایی اهداف، تحلیل داده های اطلاعاتی، هدایت سامانه های بدون سرنشین و پشتیبانی از تصمیم گیری نظامی نشان می دهد که جنگ های آینده بیش از گذشته به سامانه های هوشمند وابسته خواهند بود. در عین حال، افزایش اتکا به الگوریتم ها در فرآیندهای تصمیم گیری می تواند مخاطراتی نیز ایجاد کند؛ به ویژه در شرایطی که سرعت بالای تحلیل داده ها ممکن است فرصت ارزیابی انسانی را محدود سازد. به همین دلیل، در ادبیات امنیتی بر ضرورت حفظ «انسان در چرخه تصمیم» در سامانه های نظامی مبتنی بر هوش مصنوعی تأکید می شود.

در کنار ابعاد نظامی، هوش مصنوعی تأثیر قابل توجهی بر حوزه اطلاعات و ارتباطات نیز دارد. الگوریتم های تولید محتوا، تحلیل شبکه های اجتماعی و پردازش زبان طبیعی امکان تولید و انتشار گسترده اطلاعات را فراهم کرده اند. این قابلیت ها در عین حال می توانند برای انتشار اطلاعات نادرست، عملیات روانی و تأثیرگذاری بر افکار عمومی مورد استفاده قرار گیرند. از این رو، بسیاری از دولت ها توسعه چارچوب های تنظیم گری و نظارت بر کاربردهای هوش مصنوعی را به یکی از اولویت های سیاست گذاری تبدیل کرده اند.

با وجود چالش های فوق، هوش مصنوعی برای کشورهای در حال توسعه نیز فرصت هایی ایجاد کرده است. توسعه نرم افزارهای مبتنی بر یادگیری ماشین، خدمات دیجیتال و اقتصاد داده محور می تواند مسیرهای جدیدی برای رشد اقتصادی فراهم کند. تحقق این فرصت ها مستلزم سرمایه گذاری در آموزش نیروی انسانی متخصص، زیرساخت های دیجیتال و نظام های حکمرانی داده است. بدون چنین زیرساخت هایی، شکاف فناوری میان کشورها می تواند در دهه های آینده عمیق تر شود.

در مجموع، شواهد موجود نشان می دهد که هوش مصنوعی به یکی از متغیرهای تعیین کننده در شکل گیری نظم فناوری و اقتصادی آینده تبدیل شده است. کشورهایی که بتوانند میان توسعه فناوری، سیاست گذاری هوشمند و مدیریت ریسک های امنیتی توازن ایجاد کنند، احتمالاً در ساختار قدرت جهانی جایگاه برتری خواهند یافت. از این منظر، هوش مصنوعی نه تنها یک نوآوری فناورانه، بلکه عاملی راهبردی در تحول نظام بین الملل محسوب می شود.

مهر